

A városi párthizottság beszámolója

fejezése a következő tervidőszak közepére várható. Párt-és tanácsi intézkedések hatására a vízellátás is megjavult, s ma úgyszólván zavartalan. Jó a város villamosenergia-ellátása is. A lakosság áramfogyasztása négy év alatt 43 százalékkal nőtt, ami jól érzékelteti a háztartások korszerűsítését is. Az utcai lámpák száma 1970 óta közel egyharmaddal szaporodott, ennek ellenére még nem mondható megfelelőnek a külső városrészek világítása. A gázfogyasztók száma ugrásszerűen megnőtt. A város felszabadulásának 30. évfordulójára megszűnt a városi gázgyártása, s ezzel valamennyi fogyasztó közel 9 ezer kalória értékű földgázhoz jutott. Szegeden már a tervidőszak megkezdése előtt rossz volt a telefonellátottság: az új crossbar központ fölépülése után azonban jórészt megoldódnak a problémák.

Sok gondot okoz az útépités. Az előző időszakok lemaradása miatt ebben az ötéves tervben kell átépíteni, fölültani a városban átvezető valamennyi főközlekedési utat. Igen lassan épül az Április 4. útja, ami már nemcsak közlekedési gondot jelent, hanem politikai feszültséget is okoz. Az Izabella-hídat és a Kossuth Lajos sugárutat várhatóan csak 1976-ra lehet teljesen elkészíteni. A városban ez ideig 115 ezer négyzetméter szilárd burkolatú közút és 66 ezer négyzetméter járda készült el, mégis további erőfeszítések szükségesek a tanácsi utak gyorsabb felújítása céljából. És a sokat emlegetett új Tisza-híd? A városi párthizottság és a tanács — az 1970-es párttervezet határozatának megfelelően — minden fórumon eljár ebben az ügyben, aminek eredménye, hogy ebben az évben elkezdődik a hidépítés.

A fölvetett problémákból magától értetődően következő feladatokat jelölte meg ezután a párthizottság beszámolója, majd rátért a társadalmi és ideológiai problémák elemzésére.

Az osztályszerkezet változása

Szeged társadalmának szerkezeti összetétele a X. kongresszus óta bizonyos mértékű változást, főleg a gazdasági fejlődés és a községek csatlakozása következtében. A munkásosztály meghatározó erővel bír a város politikai életében, és a gazdasági javak termelésében betöltött szerepét tekintve. Létszáma alapján is a legnépesebb osztály. Politikai értelemben az ipar, az építőipar, a közlekedés és a kereskedelem területén a munkásosztályhoz tartozik 55 ezer ember. Továbbra is jellemzője Szegednek a foglalkoztatott női munkaerő magas aránya. Ez a tény a szolgáltatások és a szociális gondoskodás területén a jövőben még inkább aláhúzza felelősségünket.

A műszaki fejlődéssel párhuzamosan gyarapodott a Szegeden élő munkásság szakmai és általános műveltsége. A tömegpolitikai munkában nagyon lényeges feladatnak tekintették a munkásosztály politikai képzettségének növelését. A termelés eredményei a hazánk felszabadulásának 30. évfordulójára és a XI. kongresszus tiszteletére indított munkaverseny lendülete beszédesen bizonyítják, hogy a szocialista gondolkodás, a szocialista módon végzett munka egyre szélesebb tömegeket fog át. Mindez együtt jár a marxista-leninista világnézet befolyásának terjedésével, Szeged egész lakossága körében. A városi párthizottság — a Központi Bizottság 1972 novemberi határozata és más nagy jelentőségű határozatok alapján — sokoldalúan foglalkozik a munkásosztály helyzetével: életszínvonalának alakulásával, szakmai képzettségével, politikai, társadalmi aktivitásával. Fokozott figyelmet fordítottunk a munkásokra a pártépítés során is.

Szegeden a szövetségi parasztság létszáma a községek csatlakozásával jelentősen megnőtt. A termelősövetkezetek megszilárdítása tovább erősítette a tagság kötődését a szocializmushoz, tágabb értelemben a marxizmus-leninizmushoz. A korszerű technika, az új termelési eljárások, a politikai és szakmai oktatás bővülése, a növekvő termelési eredmények a termelősövetkezetek életében megszokottá váló rendszeres társadalmi események formájában, szocialista irányba fejlesztik a parasztság gondolkodását. Egyre jobban háttérbe szorítják az egyéni gazdálkodás iránti nosztalgiát, a szövetségi tagok mindinkább magukénak vallják a közös gazdaságot.

A párt helyes politikája következtében tovább erősödött a munkás-paraszt szövetség. A két osztály szövetségének alapja szilárd. Időnként rosszindulatú vagy félreletes általánosítások alapján torzítva mutatják be az osztály- és szövetségi viszonyokat, ezért a tömegpolitikai munkában továbbra is nagy figyelmet kell fordítani a szövetségi politika helyes értelmezésére.

Az értelmiség nagy jelentőségű, létszámában is tekintélyes réteg Szeged társadalmában. Súlyos, politikai, szakmai felelőssége a szocializmus építése során növekszik. Értelmiségünk zöme az oktatás, a kutatás területén dolgozik, de létszámában növekvő, szakmailag mind erőteljesebb az agrár-, a műszaki és a közgazdasági-értelmiség is. Szakmai tevékenysége, politikai állásfoglalása alapján a X. kongresszus megállapította, hogy az értelmiség mindinkább a dolgozó nép részének vesz részt a szocializmus építésében. Az értelmiség többsége a szocializmusban találja meg az alkotómunka értelmét, s legöntudatosabb csoportjainak gondolkodását a marxizmus-leninizmus eszméi hatják át. Az értelmiségtől eredő nézetek hatást gyakorolnak Szegeden a közgondolkodásra. Ezért alapvető fontosságú, hogy az értelmiség a marxizmus-leninizmus eszméit terjessze. Minden ettől eltérő nézetre oda kell figyelni, vállalni kell a téves felfogások útközvetítését nyílt, őszinte vitákban. Lényeges feladat az értelmiség és a dolgozó osztályok kapcsolatainak erősítése a politikai munkában, a művelődésben, és a közéleti tevékenységben.

Nagy számú tisztviselői réteg is él Szegeden, s a szolgáltatások bővülése — itt-ott a bürokrácia terjedése — létszámát még növeli is. Helyzete sajátos: a munkásosztály és az értelmiség között áll. A többség becsületesen dolgozik, gondolkodásában, magatartásában erősödnek a szocialista vonások. Egy szűkebb rész tudatában — e-sorban kispolgári — negatív vonások vannak. Arra kell törekednünk, hogy a szakmai tudás bővítésének igénye mellett átgondolt politikai nevelő munkát végezzünk e réteg körében. A városban viszonylag kicsi a magántermelők, kisiparosok száma. Munkájuk szerepét játsszik a napi szükségletek kielégítésében. Munkájuk eredményének hatása elég széles körök véleményében gyakran eltúlzott, illetve a kispolgárság negatív ideológiát, nem ritkán em-

A partertekezlet résztvevőinek egy csoportja.

Lázár György és dr. Komocsin Mihály Lengyel Mariával beszélget.

beri magatartásformát is sugároz. Ezért mind magasabb politikai igényt kell támasztani a magántermelőket tömörítő szervezetekkel szemben.

A marxista gondolkodás térhódítása

Az elmúlt négy esztendő ideológiai munkáját értékelte ezután a beszámoló. Hangsúlyozta: a X. kongresszus óta eltelt időszakban Szeged lakóinak gondolkodását is a szocializmus eszméinek terjedése és tudatosabb vállalása jellemezte. A szocializmus teljes felépítését városunk lakossága is nemzeti programnak tekinti, s a társadalom nagy céljain belül keresi egyéni boldogulásának útját. Mindez kifejezésre jutott a város politikai életében tapasztalt kiegyensúlyozott hangulatban, a termelés eredményeiben, a kongresszusi versenymozgalomban, a közélet iránti fokozott érdeklődésben és aktivitásban.

A legfontosabb kérdésekben — a tömegpolitikai munka során — egyetértés tapasztalható: a párttagság körében, a párttagok gondolkodásában mindinkább hegemón szerepet töltenek be a marxizmus-leninizmus eszméi. Ennek alapján erősödött a párttagság eszmei-politikai, cselekvési egysége. A párttagság körében, de ennél szélesebb körökben is tisztázódott, hogy a szocializmus teljes felépítése és a szocialista demokrácia bővítése csak együttesen valósítható meg. A lakosság gondolkodásában mind általánosabbá válik az a felfogás, hogy hazánk és népünk boldogulása csak a szocialista országokkal — ezen belül is elsősorban a Szovjetunióval — való szoros politikai, gazdasági és kulturális együttműködés alapján valósítható meg. Realisabb, közgazdaságilag jobban megalapozott lett a közgondolkodás, számai a hazai és a helyi adottságokkal, kezdi látni népgazdaságunk teherbírási határait.

Az ideológiai, politikai munkával szorosan összetartozik a szocialista hazafiság és proletár internacionizmus érzés- és gondolatvilágának formálása. Eredményeink még mindig nem kielégítőek. Szegeden továbbra is gondot jelent a szocialista építőmunka eredményeire jogosan büszke, de mértéktartó hazafiság érzésének kifejtése.

Ismert tény, hogy a tudat változása nem követi automatikusan a gazdasági élet átalakulását. Mégis gyakran megfigyelhetünk erről. Szükség van továbbra is a kispolgári magatartás sokoldalú bírálatára, a társadalmi közömbösség, a műveltségdel kapcsolatos igénytelenség, az érdekek egyoldalú hangoztatásának leleplezésére.

Közoktatás és közművelődés

A kulturális élet kérdéseit elemezve, először a közoktatás helyzetével foglalkozott a beszámoló. A szegedi közoktatás folyamatosan fejlődik, a nevelés-oktatás legmodernebb módszerei biztatóan terjednek. A pedagógusok körében nőtt a kísérletező kedv, terjed a szakintézményes oktatás. Javult a pályairányítási tevékenység. Az iskola és az ifjúsági mozgalom kapcsolata mélyült, új dokumentumok is támogatják a tanulók közéleti aktivitásának, demokratikus kötelességei és jogai gyakorlásának szélesítését. A pedagógusok nagy gondot fordítanak a fizikai dolgozók gyermekeinek sokoldalú segítésére. Az egyre színvonalasabb nevelést és oktatást elősegítette a tárgyi-személyi feltételek javulása is, de ezen a téren az erőfeszítések ellenére is fokozódtak a feszültségek.

Az óvodák jelentősége növekedett az új nevelési program bevezetésével, az iskola-előkészítési tervszerűbbé tételével. Jelentős eredmény, hogy az első osztályosok legnagyobb része legalább egy évet járt óvodába. Az igények rohamosan nőttek az óvoda iránt, s emiatt az új lakótelepeken 133,6 százalékos a férőhelyek kihasználása, és évente általában 500–600 kisgyermek elhelyezését nem tudjuk megoldani.

Az általános iskolai tanulók száma 1974-ben elérte a 13 ezret, 1980-ban pedig mintegy 18 ezer általános iskolással kell számolni a városban. A tartalmi munka jó mértékben fejlődik, ehhez hozzájárultak az 1972-es központi bizottsági határozat nyomán kiadott rendelkezések. Az úttörőmozgalom nevelési lehetőségeit intenzívebben kihasználják a pedagógusok. Nőtt az általános iskolások neveltségi és tudásszintje.

A középiskolákban megerősödtek a tagozatok, elterjedt a szaktantermes-oktatás, minden iskolára kiterjedt a világnézetünk alapjai tantárgy oktatása. A képzés hatóköre bővült az autóforgami, az óvónőképző és a balett szakközépiskolai tagozattal. A szegedi középiskolák országosan is jó hírűek, mind a továbbtanulásra, mind a szakmai területekre színvonalasan készítik fel a tanulókat.

A születések gyors növekedése távlatban szükségessé teszi új középiskola építését. A középfokú oktatás anyagi, tárgyi feltételei rosszak, a fejlődés gátját jelentik.

A szakmunkásképző-iskolák a megyei tanács hatáskörébe kerültek, számuk csökkent az összevonás következtében. Az oktatás, a képzés színvonala jelentősen nőtt, terjednek a korszerű képzési módszerek. A jobb szakemberképzéshez nélkülözhetetlen tanműhelyek száma kevés, jelenleg a szakmunkástanulóknak mindössze 9,5 százaléka részesül tanműhelyi képzésben. Ezen a helyzeten az üzemek, vállalatok áldozatvállalásával lehetne javítani. Főként a felnőttek: mind a dolgozók általános iskolájában, mind a középiskolákban és a felsőfokú oktatási intézményekben növekszik a munka mellett tanulók száma.

Két nagy múltú egyetem és két főiskola működik a városban, kihelyezett tagozata van a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolának. Az egyetemeken és főiskolákon több mint ezer oktató és kutató dolgozik. Tudományos műnősítéssel rendelkeznek közel 200-an. A párttag oktatók száma meghaladja az 500-at. Nagy jelentőségű szellemi bázis ez, melynek kisugárzása az oktató-nevelő munka és a tudományos kutató tevékenység révén túlerjed a város határain. Ha hozzávesszük a közel 6 ezer nappali és a két és félezernyi levelező (esti) hallgatót, jól érzékelhető Szeged szerepe a magyar felsőfokú oktatásban.

Szeged: tudományos bázis

A beszámoló a tudományos kutatómunkáról — a többi között — a következőket állapította meg: Budapest után Szeged olyan városnak tekinthető, ahol a tudományos kutatások, illetve kutatóműhelyek komplexitása leginkább megmutatkozik. A Központi Bizottság tudománypolitikai irányelveiben jelzett öt tudományágból négynek — társadalomtudományok, természettudományok, orvostudományok, agrártudományok — Szegeden jelentős, néhány területen nemzetközileg ismert bázisa van. Ez a komplexitás fokozódott a Szegedi Biológiai Központ megindulásával, illetve a Gabonatermesztési Kutató Intézet profiljának módosításával. Javultak a tudományos tanácskozáskor rendezésének feltételei. A nehézipar meghonosodása, és a szénhidrogénkincs feltárása, kitermelése jelentős műszaki értelmiség kialakulásával járt. A XI. kongresszust követő időszakban a Szegedi Akadémiai Bizottsággal közösen mérlegelni kell a műszaki kutatási bázis megerősítését.

A tudományos kutatómunka nagyobb részében alapítás, de a népgazdaság szempontjából jelentős az alkalmazott kutatási témák száma is. Több téma része az országos kutatási főirányoknak, ezért kiemelt támogatást élvez. Nemzetközileg elismertek a matematikai, a fizikai, a kémiai kutatások, s nagy jelentőségű az orvosegyetemmel folyó kutatómunka is. Kiemelést érdemel a társadalomtudományi kutatásoknál tapasztalható fellendülés. Szűkebb pátriánk munkásmozgalmának, a gazdasági élet problémáinak tudományos elemzése, a szociológiai kutatások eddigi eredményei jelentős segítséget nyújtottak a politikai kérdések teljesebb megvilágításához. Szeged város marxista szemléletű monográfiájának megírása újabb jó lehetőséget nyújt a város érdekében kifejtett kutatómunka bővítéséhez.

A személyi feltételek is javultak a tudománypolitikai irányelvek megjelenése óta. Szegeden a tudományos műnősítéssel rendelkezők száma 1970-ben 8 akadémikus, 37 tudományok doktora és 146 kandidátus, 1974-ben pedig 14 akadémikus, 51 tudományok doktora és 197 kandidátus. A tudományos tevékenység koordinálásában növekedett a Szegedi Akadémiai Bizottság szerepe, amelyet szakbizottságai, illetve munkabizottságai útján gyakorol. A kutatott témák jegyzékének időszakos megjelentetése az akadémiai bizottság tájékoztató füzeteként ilyen szempontból szintén jelentős. A jövőben erősíteni kell a SZAB koordináló szerepét.

Kulturális és művészeti élet

Javult a lakosság iskolázottsága, általános és szakmai műveltsége — állapította meg a városi párthizottság beszámolója. Az iparosodás következtében nőtt az ipari munkások száma, ugyanakkor jelentős szellemi kapacitás halmozódott föl. A város közművelődési intézményei fejlődő, gyakran igen jó színvonalon látják el feladataikat. Közébe kerültek az iskolákhoz, az üzemekhez, bátrabban, differenciáltabban szólnak a lakosság különböző érdeklődésű és műveltségű rétegeihez. Fontos szerepük van a művelődési házak nagy számú műsoros estjeinek, szak-

(Folytatás a 4. oldalon.)